

INDISCHE STAATSREGELING.

Wet op de Staatsinrichting van Ned.-Indië. (¹)

Wet van 2 Sept. 1854, Ned. S. 1854-2,
S. 1855-2 jo. 1.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van de Justitie.

130. Overal waar de Inlandsche bevolking niet is gelaten in het genot harer eigene rechtspleging, wordt in Ned.-Indië recht gesproken in naam des Konings. (RO. 27; Rv. 435, 440; Sv. 416; IR. 382; RBg. 710.)

131. (1) Het burgerlijk- en handelsrecht en het strafrecht, zoomede de burgerlijke rechtsvordering en de strafvordering worden, onverminderd de bij of krachtens deze wet aan anderen toegekende strafwetgevende bevoegdheid, geregeld bij ordonnantie. De regeling geschiedt hetzij voor alle of eenige bevolkingsgroepen of onderdeelen daarvan of gebiedsdeelen gezamenlijk, hetzij voor een of meer dier groepen of deelen afzonderlijk.

(2) In de ordonnanties regelende het burgerlijk- en handelsrecht worden :

a. voor de Europeanen de in Nederland geldende wetten gevolgd, van welke wetten echter mag worden afgeweken zoowel wegens de bijzondere toestanden in Ned.-Indië, als om hen met een of meer der overige bevolkingsgroepen of onderdeelen daarvan aan dezelfde voorschriften te kunnen onderwerpen ;

b. de Inlanders, de Vreemde Oosterlingen en de onderdeelen, waarnit deze beide groepen der bevolking bestaan, voor zoverre de bij hen gebleken maatschappelijke behoeften dit eischen, hetzij aan de voor Europeanen geldende bepalingen, voor zooveel noodig gewijzigd, hetzij met de Europeanen aan gemeenschappelijke voorschriften onderworpen, terwijl overigens de onder hen geldende, met hunne godsdiensten en gewoonten samenhangende rechtsregelen worden geëerbiedigd, waarvan echter mag worden afgeweken, wanneer het algemeen belang of de bij hen gebleken maatschappelijke behoeften zulks vorderen. (ISR. 163 ; S. 82-152* ; 17-129*, 130*, 24-556* ; 31-53 jo. 177*.)

(3) In de ordonnanties regelende het strafrecht, de burgerlijke rechtsvordering en de strafvordering worden, wanneer zij uitsluitend op Europeanen toepasselijk zijn, de in Nederland geldende wetten gevolgd, echter met die wijzigingen, welke wegens de bijzondere toestanden in Ned.-Indië noodig zijn ; gelden zij, tengevolge van toepasselijkverklaring of van onderwerping aan gemeenschappelijke voorschriften, ook voor andere bevolkingsgroepen of onderdeelen daarvan, dan worden die wetten slechts in zooverre gevolgd als met deze omstandigheid verenigbaar is.

(4) Inlanders en Vreemde Oosterlingen zijn bevoegd om, voor zoverre zij niet reeds met de Europeanen aan gemeenschappelijke voorschriften zijn onderworpen, zich in het algemeen of voor eene bepaalde rechtshandeling te onderwerpen aan niet op hen toepasselijke voorschriften van het burgerlijk en handelsrecht der Europeanen. Deze onderwerping en hare gevolgen worden bij ordonnantie geregeld. (ISR. 163 ; S. 17-12, 528, jo. 26-360*.)

(5) De op dit art. berustende ordonnanties zijn in die gedeelten van Ned.-Indië, waar de Inlandsche bevolking gelaten is in het genot van hare eigene rechtspleging, in zooverre toepasselijk als hiermede bestaanbaar is. (S. 32-80*.)

(6) Het thans voor de Inlanders en Vreemde Oosterlingen geldende burgerlijk- en handelsrecht blijft van kracht zoolang en voor zoverre het niet door ordonnanties, als hierboven onder 2b bedoeld, is vervangen. (ISR. 134, 163 ; zie de tekst van het oude art. 75 Rl. achter ISR.)

132. De militaire strafrechtspleging berust op ordonnanties, zooveel mogelijk overeenkomende met de in Nederland bestaande wetten. (RO. 1 ; S. 32-75, 409, 410 ; 33-5, 33 ; 34-167 tot 174, 293, 295, 337 ; 45-112 jo. 46-57.)

RR.

76

133. (1) Onteigening ten algemeenen nutte van enig goed of recht kan niet plaats hebben dan na voorafgaande verklaring bij ordonnantie dat het algemeen nut onteigening vordert en tegen vooraf genoten of vooraf verzekerde schadeloosstelling, een en ander volgens voorschriften bij ordonnantie vast te stellen. (S. 20—574*; 21—595*; 21—129 art. 7; 11—38; 12—480 art. 3.)

(2) De vereischten van voorafgaande verklaring bij ordonnantie en van voorafgaand genot of van voorafgaande verzekering van de verschuldigde schadeloosstelling gelden niet, wanneer oorlog, oorlogsgevaar, oproer, brand, watersnood, aardbeving, vulkanische uitbarsting of andere dringende omstandigheden eene onverwijde inbezittingen vorderen.

(3) Bij ordonnantie kunnen nog andere dan de in het vorige lid bedoelde gevallen worden aangewezen, waarin de voorafgaande verklaring bij ordonnantie niet wordt vereischt. (S. 31—238 art. 5.)

134. (1) Alle twistgedingen over eigendom of daaruit voortspruitende rechten, over schuldvorderingen of andere burgerlijke rechten, behooren bij uitsluiting tot de kennis van de rechterlijke macht. (G. 160; RO. 2.)

(2) (*Gew. S. 29—221 jo. 487.*) Evenwel staan de burgerlijke rechtzaken tusschen Mohamedanen, indien hun adatrecht dat medebrengt, ter kennisneming van den godsdienstigen rechter, voor zoover niet bij ordonnantie anders is bepaald. (RO. 3.; ISR. 139, 163; S. 82—152*, 153; 31—53 jo. 177*; 11—633*; Bb. 1835, 3103 jo. 9407, 9217.)

135. De rechterlijke macht wordt alleen uitgeoefend door rechters, bij algemeene verordeningen aangewezen. (RO. 1; Rv. 615; ISR. 131, 134.)

136. Niemand kan tegen zijn wil worden afgetrokken van den rechter, dien algemeene verordeningen hem toekennen. (I SR. 131, 134v.; Rv. 76.)

RR. 137. Alle tusschenkomst van de Regeering in zaken van justitie, niet bij deze wet toegestaan, is verboden. (ISR. 42, 138; Bb. 3539.)

82 138. (1) De zaken, welke uit haren aard of krachtens algemeene verordeningen ter beslissing staan van het administratief gezag, blijven daar aan onderworpen. (RO. 2.)

(2) Geschillen over bevoegdheid tusschen de rechterlijke en administratieve macht, worden door den Gouverneur-Generaal, in overeenstemming met den Raad van Ned.-Indië, beslist volgens regels, bij ordonnantie vast te stellen. (RO. 2; S. 1849—61; Bb. 2192.)

83 139. (*Gew. S. 29—221 jo. 487.*) Geschillen over bevoegdheid tusschen den wereldlijken en den godsdienstigen rechter, als ook tusschen den burgerlijken en militairen rechter, worden op den voet en de wijze, bij het vorige art. bepaald, door den Gouverneur-Generaal beslist. (RO. 3, 162; Bb. 31, 444, 1132, 2649.)

84 140. (*Gew. S. 33—618 jo. 652.*) Tot het instellen van burgerlijke rechtsovervorderingen en van vervolgingen tot straf tegen Inlandsche vorsten en hoofden, bij ordonnantie aangeduid, is noodig het verlof van den Gouverneur-Generaal of van de bij ordonnantie aangewezen autoriteit. (RO. 4; Ov. 5; S. 67—10*; 69—27 en 101.)

85 141. Buiten de gevallen, bij de artt. 33, 35 en 37 voorzien, mag niemand in hechtenis worden genomen dan op bevel van het daartoe, ingevolge de ordonnanties op de strafvordering, bevoegd gezag en op den voet en de wijze daarbij omschreven. (AB. 35v.)

87 142. Het geheim der aan de post of andere instelling van vervoer toevertrouwde brieven is onschendbaar, behalve op last des rechters, in de gevallen bij ordonnantie omschreven. (S. 93—240* jo. 23—317; Sw. 430v.; Sv. 91; F. 13v.)

88 143. Niemand mag tot straf vervolgd of daartoe veroordeeld worden dan op de wijze en in de gevallen bij algemeene verordening voorzien. (AB. 28; Sw. 1; Sv. 370; IR. 294; RBg. 661.)

89 144. Geenerlei straf heeft den burgerlijken dood of het verlies van alle burgerlijke rechten tengevolge. (Bw. 3.)

90 145. Op geen misdrijf of overtreding mag als straf gesteld worden

de verbeurdverklaring der goederen, den schuldige toebehoorende. (G. 167.)

91 146. (1) Alle vonnissen vermelden de gronden waarop zij rusten, en in strafzaken, behalve het misdrijf of de overtreding, de stellige wetsbepalingen, waarop zij zijn gegrond. (RO. 30 ; Rv. 61-4°, 633.)

(2) Ordonnanties regelen, met betrekking tot den Inlandschen rechter, de noodige wijzigingen van het voorschrift dat de vonnissen met redenen moeten omkleed zijn. (RO. 31.)

(3) De terechtzittingen zijn openbaar, behoudens de uitzonderingen bij ordonnantie aangewezen. (Bw. 43 ; RO. 4, 29, 31, 131, 136 ; Rv. 22, 64, 209, 837v. ; Sv. 126, 183.)

(4) De vonnissen worden in het openbaar uitgesproken, behoudens de uitzonderingen bij ordonnantie aangewezen. (RO. 29 ; Rv. 64, 837 ; Sv. 171, 183, 323 ; IR. 179, 317 ; RBg. 190, 616.)

92 147. Het hoogste rechterlijk college in Ned.-Indië is gevestigd te Batavia en draagt den naam van *Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië*.

93 148. (1) De president van het Hooggerechtshof van Ned.-Indië wordt door den Koning benoemd en ontslagen.

(2) De president, de vice-presidenten en de leden van het Hooggerechts-hof kunnen alleen met hunne toestemming in andere betrekkingen worden overgeplaatst.

94 149. (1) De president, de vice-presidenten en de leden van het Hoog-gerechtshof worden uit hun ambt ontslagen :

a. wanneer zij den leeftijd van vijfenzestig jaren hebben bereikt ;

b. bij gebleken ongeschiktheid wegens aanhoudende ziels- of lichaams- ziekte of wegens ouderdomsgebreken ;

c. wanneer zij onder curateele zijn gesteld.

(2) In het geval sub b bedoeld, wordt aan de vice-presidenten en aan de leden het ontslag door den Koning verleend.

(3) In de gevallen sub a en b bedoeld, brengt het ontslag uit het ambt eervol ontslag uit 's Lands dienst mede ; in het geval sub c bedoeld, kan ontslag uit 's Lands dienst, mits eervol, daaraan worden verbonden.

(4) Buiten de in dit art. genoemde gevallen kan alleen ontslag uit het ambt worden verleend op eigen verzoek of wegens overplaatsing overeen- komstig art. 148.

150. (1) De president, de vice-presidenten en de leden van het Hoog- gerechtshof kunnen door den Koning uit hun ambt worden ontzet :

a. wanneer zij wegens bij algemeenen maatregel van bestuur te bepalen strafbare feiten tot vrijheidsstraffen zijn veroordeeld ; (ISR. 91.)

b. wanneer zij verklaard zijn in staat van faillissement of wegens schul- den zijn gegijzeld ;

c. wegens wangedrag of onzedelijkheid of bij voortdurende achteloos- heid in de waarneming van hun ambt ;

d. wegens overtreding der bij algemeenen maatregel van bestuur vast- gestelde bepalingen, waarbij hun :

1°. het bekleeden van een ambt of betrekking of de waarneming der belangen van anderen wordt verboden ;

2°. het uitoefenen van eenig beroep of het betrokken zijn bij handel of onderneming wordt verboden ;

3°. een vast en voortdurend verblijf wordt aangewezen ; (RO. 21.)

4°. verboden wordt aan partijen of hare advocaten of procureurs raad te geven of hulp te bieden ; (RO. 37.)

5°. de verplichting wordt opgelegd om het geheim der raadkamer te bewaren. (ISR. 91 ; RO. 41.)

(2) Overtreding der bepalingen sub d bedoeld, kan ten aanzien van de vice-presidenten en de leden alleen dan grond tot ontzetting opleveren, wanneer zij reeds vooraf voor gelijke overtreding door den president zijn gewaarschuwd.

(3) In de gevallen sub a, b en c bedoeld, brengt de ontzetting uit het ambt ontslag uit 's Lands dienst mede ; in de gevallen sub d bedoeld, kan

RR.

95

ontslag uit 's Lands dienst, al dan niet eervol, door den Koning daaraan worden verbonden.

151. (1) Indien de Gouverneur-Generaal, den Raad van Ned.-Indië gehoord, oordeelt dat de president of een der vice-presidenten of leden om eene der redenen vermeld in art. 149 sub *b* en in art. 150 behoort te worden ontslagen of ontzet, worden aan den betrokkene de tegen hem bestaande bezwaren schriftelijk medegedeeld en wordt hij in de gelegenheid gesteld om zich binnen een door den Gouverneur-Generaal te bepalen termijn terzake schriftelijk te verantwoorden. Het bezwaarschrift en de verantwoording, indien zij ontvangen is, worden door den Gouverneur-Generaal bij zijne voordracht tot ontslag of ontzetting overgelegd.

(2) De betrokkene wordt in afwachting van 's Konings beschikking, door den Gouverneur-Generaal in zijn ambt geschorst. Hij wordt op zijn verzoek door toekenning van verlof onder genot van verlofstractement en vrijen overtocht in de gelegenheid gesteld om zich in Nederland te gaan verantwoorden. Dient hij een zoodanig verzoek niet in, dan wordt hem in afwachting van 's Konings beschikking wachtgeld toegekend. Wordt de voordracht afgewezen, dan wordt de schorsing opgeheven en den betrokkene uitbetaald het verschil tusschen het sedert de schorsing genoten verlofstractement of wachtgeld en hetgeen hij zonder die schorsing als activiteitstraktement zou hebben genoten.

152. (1) Wanneer tegen den president of een der vice-presidenten of leden van het Hooggerechtshof hetzij een bevel tot gevangenneming of gevangenhouding, hetzij machtiging tot opneming in een huis van bewaring of geneeskundig gesticht voor krankzinnigen is verleend, of op hem lijfswang is ten uitvoer gelegd, wordt hij daardoor in zijn ambt geschorst.

(2) Wanneer tegen een der in het vorige lid vermelde rechterlijke ambtenaren rechtsingang zonder bevel van gevangenneming of gevangenhouding is verleend, kan de Gouverneur-Generaal, den Raad van Ned.-Indië gehoord, hem in zijn ambt schorsen.

(3) De schorsing, in het eerste en tweede lid bedoeld, brengt mede dat de betrokkene op wachtgeld wordt gesteld.

153. (1) Na den afloop der vervolging of na het ontslag uit het huis van bewaring, het geneeskundig gesticht of de gijzeling, wordt, hetzij op vordering van den procureur-generaal na ingewonnen advies van het Hooggerechtshof, hetzij op verzoek van den geschorsten rechterlijken ambtenaar en nadat het Hooggerechtshof en de procureur-generaal zijn gehoord, de schorsing door den Gouverneur-Generaal opgeheven en wordt, behoudens het voorschrift van het tweede lid van dit artikel, den betrokkene uitbetaald het verschil tusschen het sedert de schorsing genoten wachtgeld en hetgeen hij zonder die schorsing als activiteitstraktement zou hebben genoten.

(2) Oordeelt echter de Gouverneur-Generaal, den Raad van Ned.-Indië gehoord, dat termen bestaan tot toepassing van art. 149 sub *b*, of van art. 150, dan wordt de schorsing door den Gouverneur-Generaal bevestigd en geldt van dat tijdstip het voorschrift van art. 151 met dien verstande, dat bij afwijzing der voordracht aan den betrokkene wordt uitbetaald het verschil tusschen het sedert de van rechtswege ingetreden schorsing genoten verlofstraktement of wachtgeld en hetgeen hij zonder schorsing als activiteitstraktement zou hebben genoten.

154. (1) Aanvraag van verlof buiten Ned.-Indië door den president, de vice-presidenten en de leden van het Hooggerechtshof wordt, uitgezonderd in het geval bedoeld bij het tweede lid van art. 151, geacht tevens in te houden het verzoek om ontslag uit hun ambt.

(2) Gedurende hun verloftijd en ook daarna, zoolang zij niet overeenkomstig het volgende lid in eenige betrekking zijn aangesteld, mogen zij niet uit 's Lands dienst worden ontslagen, dan op eigen verzoek of ingevolge de toepassing der artt. 149 en 150.

(3) Van verlof in Ned.-Indië teruggekeerd, worden zij met inachtneming van het tijdstip hunner terugkomst, en, bij gelijktijdigen terugkeer, met

inachtneming van de dagteekening hunner oorspronkelijke benoeming in het Hooggerechtshof, bij de eerste vacature in dat college weder in hun vorigen rang benoemd, wanneer zij niet reeds voor het ontstaan der vacature met hunne toestemming in eene andere betrekking mochten zijn aangesteld.

(4) Zij genieten inmiddels wachtgeld, tenzij zij tijdelijk met de waarneming eener andere betrekking worden belast.

100 **155.** De vice-president en de leden van den Raad van Ned.-Indië en zoodanige andere ambtenaren als algemeene verordeningen aanduiden, staan terecht voor het Hooggerechtshof wegens misdrijven en overtredingen, gedurende den tijd hunner functiën begaan.

101 **156.** Met uitzondering van het geval van voorloopige aanhouding bij ontdekking op heeterdaad, kan tegen de ambtenaren, in het vorig art. bedoeld, geen bevel tot gevangenneming worden ten uitvoer gelegd, en, in het geval van ambtsmisdrijf, geene vervolging plaats hebben dan nadat daartoe door den Gouverneur-Generaal, op den voet en de wijze bij ordonnantie omschreven, machtiging is verleend.

102 **157.** De Gouverneur-Generaal en de Luitenant-Gouverneur-Generaal staan wegens misdrijven of overtredingen in Nederland terecht: wegens ambtsmisdrijven voor den Hoogen Raad der Nederlanden, wegens andere misdrijven of overtredingen ter plaatse, waar de zetel der Regeering in Nederland is gevestigd, voor den rechter, die naar de Nederlandsche wetgeving, bevoegd is over het onderwerp te oordeelen.

103 **158.** (1) Het Hooggerechtshof heeft het toezicht op den geregelden loop en de afdoening van rechtsgedingen, alsmede op het nakomen der wetten en andere algemeene verordeningen bij alle rechtbanken en rechten. (RO. 157.)

(2) Het kan rechterlijke handelingen, beschikkingen en vonnissen, wanneer die met de wetten en andere algemeene verordeningen strijdig zijn, vernietigen en buiten werking stellen, volgens de daaromtrent gestelde regelen. (RO. 171v.)

159. (1) Vonnissen, door den rechter in Nederland gewezen, en bevelen door hem uitgevaardigd, mitsgaders grossen van authentieke akten aldaar verleden, kunnen in Ned.-Indië worden ten uitvoer gelegd.

(2) Zoo ook kunnen vonnissen en bevelen, door den rechter in Ned.-Indië gewezen of uitgevaardigd, alsmede grossen van authentieke akten, aldaar ten overstaan van Europeesche openbare ambtenaren verleden, aan welke gelijke kracht als aan de vonnissen is toegekend, in Nederland ten uitvoer gelegd worden. (Rv. 435v., 440; IR. 224; RBg. 258.)

RR.

104